02/05/2019

Το Μιστί της Καππαδοκίας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το Μιστί ήταν το μεγαλύτερο από τα καθαρά ελληνικά χωριά της Καππαδοκίας.

Τι να πρωτοειπεί κανείς γι αυτό το χωριό των Καππαδοκών Ελλήνων, για την κοινή πατρίδα των περισσότερων από εμάς που συνευρισκόμαστε σήμερα εδώ;

Από το άνυδρο οροπέδιο του αρχαίου Βαγδαονικού οροπεδίου που μετονομάστηκε στα χρόνια της τουρκοκρατίας σε Μπουντάκ Οβά, δηλαδή κάμπο του παρακλαδιού, ξεκίνησαν οι πρόγονοί μας, μετά την υποχρεωτική ανταλλαγή, για να έρθουν να ζήσουν εδώ στη μητροπολιτική Ελλάδα.

Και για να αρχίσουμε από κάπου ας ξεκινήσουμε από τη μετονομασία όλης εκείνης της περιοχής. Ακόμα και αυτή είχε πάρει την ονομασία της από τους Μιστιώτες. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά στο βιβλίο της Σοφίας Αναστασιάδη-Μανουσάκη με τίτλο «Μνήμες Καππαδοκίας» : «...στο Μιστί βλέπουμε να εντοπίζεται η παράδοση που ζητάει να ερμηνεύσει την ονομασία του Μπουντάκ-οβά και να συνδέει το χωριό αυτό με την ιστορία του κάμπου και τα γνώριμα μοτίβα του: τη δίψα, τα κελέρια και τα παλιά χωριά που αφανιστήκανε. Ακούστε την: «Στον παλιό καιρό περνούσαν οι γενίτσαροι πάνω στα άλογά τους. Τρέχανε, τρέχανε κι αφανίζαν τα χωριά. Κάποτε για να γλιτώσουν, άνθρωποι από 32 χωριά ζήτησαν καταφύγιο στο Μιστί. Κατέβηκαν μέσα στη γη, κρύφτηκαν στα απέραντα κελέρια του και οι γενίτσαροι δεν μπόρεσαν να τους κάνουν πια τίποτα. Δεκαπέντε μέρες μείνανε στο

Μιστί οι γενίτσαροι. Αδύνατο τους στάθηκε να πατήσουν τα υπόγεια. Κατέβαζαν τους κουβάδες τους να πάρουν νερό, όμως οι κρυμμένοι κάτω από τη γη κόβαν τα σχοινιά κι οι κουβάδες δεν ξανανέβαιναν πάνω. Από τη Λίμνα πάνω στα ζώα τους αναγκαζόντανε να φέρνουν νερό να πιουν. Στο τέλος είδαν κι αποείδανε, το πήραν απόφαση πως δεν θα έβγαζαν τίποτα από τούτη την αλλόκοτη πολιορκία, βαριέστησαν. «Έτσι κι έτσι το δέντρο το κλαδέψαμε. Μπιρ μπουντάκ καλτσίν» (=ας μείνει κι ένα παρακλάδι). Από τότε, λέει, είπαν Μπουντάκ-οβά (=κάμπο του παρακλαδιού), τον οβά με τα υπόγεια που απλώνεται γύρω από το Μιστί. Κι είπανε και το Μιστί Μπουντάκ κιόι (=χωριό του Μπουντάκ).

Οι Μιστιώτες ήταν φτωχοί μα ξεχώριζαν για την παλικαριά και την αντρειοσύνη τους. Το χωριό τους ήταν η «Ελεύθερη Ελλάδα» μέσα στην καρδιά της Τουρκίας. Όποιος Έλληνας κυνηγιούνταν από τις τουρκικές αρχές, πήγαινε στο Μιστί και οι Μιστιώτες τον φιλοξενούσαν και τον έσωζαν, δίνοντάς του στέγη και πλαστή ταυτότητα, διακινδυνεύοντας πολλές φορές οι ίδιο τη ζωή τους. Ορισμένες φορές μάλιστα οι υπεύθυνοι του χωριού καταδικάστηκαν ακόμα και σε θάνατο, γιατί έδωσαν άσυλο και καταφυγή σε κυνηγημένους συμπατριώτες τους. Αλλά αυτό γινόταν σπάνια, γιατί οι Τούρκοι δεν τολμούσαν να ζυγώσουν στο χωριό των μαχητών, όπου έβρισκαν το μπελά τους. Οι Μιστιώτες τους σκότωναν και κατόπιν χάνονταν σαν τα φαντάσματα κάτω από τη γη, στο υπόγειο χωριό τους, κλείνοντας ταυτόχρονα τις εισόδους με τεράστιες μυλόπετρες. Τα αποσπάσματα των εχθρών, που έρχονταν να τους πιάσουν και να τους τιμωρήσουν, δεν μπορούσαν να τους βρουν και αναγκάζονταν να φύγουν άπραγοι όπως ήρθαν.

Για την ανδρεία των Μιστιωτών έγραψε χαρακτηριστικά το 1891 ο Ιωακείμ Βαλαβάνης, στα Μικρασιατικά του, όπου τους χαρακτηρίζει ως τους Μανιάτες της Μικράς Ασίας. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «Δεν επαρκεί ενταύθα ο χώρος εις την περιγραφήν των Μανιατών της Μικράς Ασίας, των Μισθιωτών, οίτινες …ζώσιν ένεκα της πεφημισμένης ανδρείας αυτών, ασύδοτοι σχεδόν, κατώρθωσαν δε τοσούτον φόβον να εμβάλωσι τοις Τούρκοις, ώστε δεν τολμώσι να πατήσωσι τον πόδα επί του χωρίου των Μισθί».

Το Μιστί, σύμφωνα με τη παράδοση ιδρύθηκε το 401 π.Χ. από Έλληνες μισθοφόρους στρατιώτες, που πήραν μέρος στην εκστρατεία του Πέρση βασιλιά Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη. (Το φαινόμενο των Ελλήνων μισθοφόρων πολεμιστών σε στρατούς ξένων ηγεμόνων ήταν πολύ συνηθισμένο εκείνα τα χρόνια, γιατί οι Έλληνες πολεμιστές ξεχώριζαν για την αντρειοσύνη και την αποτελεσματικότητά τους σε όλες τις πολεμικές επιχειρήσεις).

Περνώντας από την Καππαδοκία και συγκεκριμένα από το Βαγδαονικό οροπέδιο, η στρατιά του Κύρου, λόγω του άγονου και άνυδρου της περιοχής, αντιμετώπισε

τεράστιες δυσκολίες διατροφής. Έστειλε τότε διάφορες ομάδες στρατιωτών προς αναζήτηση τροφής και νερού. Ανάμεσά τους ήταν και μια ομάδα Ελλήνων πολεμιστών, οι οποίοι αναζητώντας έφτασαν στο ακατοίκητο τότε χώρο του σημερινού Μιστί. Τόσο πολύ τους άρεσε το μέρος, ώστε αποφάσισαν να εγκατασταθούν και να μείνουν μόνιμα εκεί και να μην ακολουθήσουν το στράτευμα του Κύρου, σε έναν αγώνα που ούτως ή άλλως δεν τους ενδιέφερε.

Έτσι κι έκαναν. Στην απόμακρη εκείνη περιοχή έχτισαν οι στρατοκόποι του Ξενοφώντα το χωριό τους, που το ονόμασαν Μισθί, επειδή ήταν μισθοφόροι. Από το Μίσθιοι, δηλαδή μισθωτοί ή μισθοφόροι. Στο Μιστί έφεραν τις γυναίκες και τα παιδιά τους, οργάνωσαν τη ζωή τους κι έμειναν ως την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1924, διατηρώντας τα ήθη, τα έθιμα, την ελληνικότητα και την αρχαιοελληνική γλώσσα τους ως τις ημέρες μας. Είναι χαρακτηριστικό πως λόγω της απομόνωσής τους από τον Ελληνισμό των παραλίων και της μητροπολιτικής Ελλάδας δεν ακολούθησαν στη γλώσσα τις αλλαγές της ελληνικής γλώσσας, αλλά συνέχισαν να ομιλούν ως τις μέρες μας μια ελληνική διάλεκτο, η οποία έχει τις περισσότερες αρχαιοελληνικές λέξεις ή ρίζες λέξεων, αν και οι περισσότερες παραφθάρηκαν μέσα στα 2400 περίπου χρόνια που πέρασαν από τότε που πήγαν και εγκαταστάθηκαν στην απόμακρη εκείνη περιοχή.

Οι Μιστιώτες ήταν μαχητές, όπως προανέφερα και ξεχώριζαν για την αντρειοσύνη τους. Πολλές φορές έδωσαν, ως ακρίτες, επικούς αγώνες, οι οποίοι όμως παρέμειναν στην αφάνεια. Αλλά, όσο και αν ακόμα και οι ίδιοι δεν επιδίωξαν να τους φανερώσουν στους άλλους, ούτως ή άλλως δε χρειάστηκαν ποτέ τα εύσημα από κανέναν και ούτε επιδίωξαν να αποδείξουν την παλικαριά τους, η ιστορία από μόνη της βγάζει κάπου κάπου ορισμένα από αυτά τα μυστικά της.

Ο Μηνάς Κ. Χριστόπουλος το 1940 (Πατριδογραφία, Μικρ. Χρον., τόμ. 3ος, σελ. 281, Αθήναι 1940) αναφέρει: «Σημειωτέον ότι... εν Βαγαδανία (Μπουντάκ Οβά) Μισθίων... είχον ανακαλυφθή σπήλαια, δηλ. τρωγλοδυτικά οικήματα, πλήρη σκελετών ανθρώπων οι οποίοι, ως φαίνεται, καταφυγόντες εις αυτά απέθανον εξ ασφυξίας και ασιτίας ή εξ άλλων αιτίων. Δεν δύναται να θεωρηθή αρχαίον νεκροταφείον, καθότι η θέσις των τήδε κακείσε διεσπαρμένων σκελετών αποδεικνύει το εναντίον. Τα οστά της κνήμης και του σώματος των σκελετών τούτων είναι μεγαλύτερα εν συγκρίσει προς τα οστά των σημερινών ανθρώπων. Δυστυχώς δεν έγινεν ουδεμία ανασκαφή εις την περιφέρειαν ταύτην δια να διαφωτισθή η Ιστορία.». Δηλαδή, στα υπόγεια του Μιστί είχαν βρεθεί πολλοί σκελετοί ανθρώπων διεσπαρμένων εδώ κι εκεί, σε μέρος που δεν ήταν νεκροταφείο, οι οποίοι όμως είχαν ορισμένα παράξενα χαρακτηριστικά. Τα οστά των ανθρώπων αυτών ήταν πολύ μεγαλύτερα από των συνηθισμένων ανθρώπων.

Για να καταλάβουμε τι είχε συμβεί, θα πρέπει να υποθέσουμε πως επειδή στο Μιστί έμεναν βασικά μαχητές άνδρες με τις οικογένειές τους (κάτι σαν τις σημερινές ειδικές δυνάμεις), οι άντρες αυτοί θα ξεχώριζαν και για το μεγάλο και δυνατό μπόι τους. Κατά πάσαν πιθανότητα, σε κάποιες από τις τόσες ηρωικές περιόδους, θα αναγκάστηκαν να κλειστούν στα υπόγεια κάστρα τους για να γλιτώσουν από πολυάριθμους επιδρομείς. Όμως αυτοί φαίνεται ότι ανακάλυψαν το κρησφύγετό τους και αφού έκλεισαν όλες τις εξόδους τους άφησαν να πεθάνουν εκεί μέσα.

Το Μιστί έχει πολύ μεγάλη ιστορία και ξεχωρίζει, όπως και τα περισσότερα άλλωστε χωριά της Καππαδοκίας, για την προσφορά του στον ελληνισμό και το Χριστιανισμό.

Χαρακτηριστικά μπορούμε να αναφέρουμε πως σε έγγραφα της μητρόπολης Καισαρείας, της έδρας του Αγίου Βασιλείου, αναφέρεται πως, τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, πριν το 313 μ.Χ., το Μισθί λόγω του αμιγούς ελληνοχριστιανικού πληθυσμού του ήταν επισκοπική έδρα, με την ονομασία «Επισκοπή Μισθίων» και ανήκε εκκλησιαστικά στη μητρόπολη Ικονίου.

Στα μετέπειτα χρόνια, και συγκεκριμένα στα χρόνια του αυτοκράτορα Λέοντα Σοφού, τιμήθηκε να είναι αρχιεπισκοπική έδρα. Αυτό και μόνο το γεγονός, το να είναι δηλαδή το χωριό αυτό έδρα του αρχιεπισκόπου στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, τότε που ο περισσότερος κόσμος δε γνώριζε ακόμα το κήρυγμα του Χριστού, φανερώνει τη θρησκευτικότητα και την ποιότητα των Μιστιωτών.

Οι Μιστιώτες, πράγματι, ήταν πάντοτε πρόμαχοι της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού. Οι Ακρίτες του Βυζαντίου, μαζί με τους άλλους Καππαδόκες Έλληνες, που τόσο πολύ τους τραγούδησε η λαϊκή μούσα. Από το Χαρσιανό της Καππαδοκίας, λίγο πιο πέρα από το Μιστί, καταγόταν ο ηρωικότερος από όλους τους Ακρίτες, ο Διγενής Ακρίτας.

Στα Βυζαντινά χρόνια οι Μιστιώτες ήταν καστροπολεμίτες, και το χωριό τους ήταν τότε το μεγάλο Βυζαντινό κάστρο «Μισθεία ή Μίσθια» όπως τα αναφέρουν οι ιστορικοί και οι ερευνητές. Το κάστρο αυτό κυριεύτηκε από τους Άραβες στα φοβερά χρόνια των Αραβικών επιδρομών και συγκεκριμένα τον Ιανουάριο του 712 μ.Χ.. Όμως, ύστερα από λίγα χρόνια απελευθερώθηκε και πάλι από τα βυζαντινά φουσάτα και ξανάγινε βυζαντινό κάστρο.

Μετά από χίλια ακριβώς έτη, το 1712, στα πιο δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας, τότε που όλα τα ’σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά, ιδιαίτερα στην απόμακρη περιοχή της Καππαδοκίας, πέρασε από το υπέροχο αυτό χωριό ένας Ευρωπαίος περιηγητής, ο Paul Loucas, και έγραψε στις σημειώσεις του

πως όλοι οι κάτοικοι του Μισθί ήταν χριστιανοί.

Το να είσαι χριστιανός στα χρόνια εκείνα σήμαινε πως είσαι και Έλληνας. Δηλαδή, ούτε ο χρόνος ούτε οι μύριοι εχθροί κατόρθωσαν να αλλάξουν την πίστη και τον εθνισμό τους.

Αυτή η ιστορική συνέχεια διατηρήθηκε και συνεχίζεται ως τις μέρες μας σε όλους εμάς, Μιστιώτες, Τσαρικλιώτες, Τσελτεκιώτες, Διλιανούς, Καρατζαβιριανούς και άλλους, που έχουμε την καταγωγή μας από αυτό το χωριό.

Το Μιστί ήταν υπόγειο χωριό ως τα τέλη του 19ου αιώνα. Τότε άρχισαν να χτίζουν τα σπίτια τους πάνω στο έδαφος, το πάνω χωριό όπως το έλεγαν. Τις παλιές υπόγειες κατοικίες δεν τις αχρήστευσαν αλλά τις χρησιμοποίησαν ως αποθήκες και κελάρια. Τα κελέρια όπως τα έλεγαν, όπου διατηρούσαν τα αγαθά τους σαν σε σημερινό ψυγείο. Επίσης, σίγουρα, όταν κινδύνευαν, κατέβαιναν και πάλι στο υπόγειο χωριό τους, όπως παλιά και προφυλάγονταν από τους νεότερους επιδρομείς.

Οι Μιστιώτες ήταν και είναι πολύ θεοσεβείς και θεοφοβούμενοι άνθρωποι. Στο παλιό υπόγειο χωριό τους υπήρχαν τα ερείπια του ναού του Αγίου Βλασίου, της Αγίας Μαρίνας, καθώς επίσης και άλλων λαξευμένων παρεκκλησιών. Υπόγειες εκκλησίες υπήρχαν και στην περιοχή έξω από το χωριό, όπως αυτές του Προφήτη Ηλία κ.ά. τα οποία βέβαια δεν υπάρχουν σήμερα.

Όταν το χωριό ήταν υπόγειο, είχε περίπου 400 σπίτια, τα οποία βρίσκονταν γύρω από την υπόγεια εκκλησία του Αγίου Βλασίου. Οι κορυφές των θόλων, ορισμένων υπόγειων οικιών φαίνονταν ακόμα ως πριν από μερικά χρόνια πάνω από την επιφάνεια της γης.

Στο παλιό εκείνο τμήμα του χωριού έχτισαν οι φτωχοί Μιστιώτες ανάμεσα στα έτη 1840-1844 έναν από τους μεγαλύτερους ναούς της Ανατολής και το μεγαλύτερο της Καππαδοκίας. Το σπανιότατο δεκάτρουλο δισυπόστατο ναό των Αγίων Βασιλείου και Βλασίου, τους τεράστιους εσωτερικούς χώρους του οποίου κατόρθωσαν να εικονογραφήσουν μέσα στα επόμενα χρόνια. Ο ερευνητής Λεβίδης Αναστάσιος αναφερόμενος το 1899 στην εικονογράφηση του ναού αυτού αναφέρει ότι τότε είχαν απομείνει ελάχιστες τοιχογραφίες, και αυτές σε κακή κατάσταση και μας πληροφορούσε πως εκτός από τις εικόνες που υπήρχαν μέσα στο ναό, υπήρχαν και υπέροχες τοιχογραφίες στο νάρθηκα της εκκλησίας. Γράφει λοιπόν, πως στη μέσα πύλη του νάρθηκα ήταν ζωγραφισμένα τα μαρτύρια του Αγίου Βλασίου. Στην αριστερή πύλη υπήρχαν οι εικόνες του Αγίου Βασιλείου και άλλων Αγίων, ενώ στη δεξιά πύλη υπήρχε ο Άγιος Ιγνάτιος να σπαράσσεται από τα θηρία,

καθώς επίσης και οι Άγιοι Αμφιλόχιος και Χαράλαμπος. Στη μέση των τριών αυτών εικόνων υπήρχε η εικόνα του Χριστού στην οποία ο υιός του Θεού περιστοιχίζεται αριστερά και δεξιά του από δύο και δύο Διακόνους (Τον Στέφανο και έναν ακόμα). Πλάγια από το ναό, μια πόρτα οδηγούσε σε υπόγεια εκκλησία, όπου εκκλησιάζονταν πριν την οικοδόμηση της μεγάλης εκκλησίας τους, καθώς και υπόγειος κρυψώνας που τα κατατόπια του γνώριζαν μόνο οι Μιστιώτες, και ο οποίος οδηγούσε πολύ μακριά από το ναό.

Μέσα από αυτήν την κρύπτη και την υπόγεια σήραγγα σώθηκαν πολλοί Έλληνες των παραλίων όταν οι Τούρκοι που τους μετέφεραν αιχμαλώτους στα βάθη της Ανατολίας περνώντας από το Μιστί τους έκλεισαν μέσα στην εκκλησία σίγουροι πως δε θα μπορούσαν να ξεφύγουν, μια και δε γνώριζαν την ύπαρξη αυτής της υπόγειας εξόδου.

Εκκλησιαστικά το Μιστί ανήκε στη μητρόπολη Ικονίου και πολιτικά υπάγονταν στη διοίκηση της Νίγδης.

Οι περισσότεροι Μιστιώτες ήταν άριστοι παπλωματάδες και κετσετζήδες. Περιφέρονταν με μια ντεξάρα (όργανο για το χτύπημα του μαλλιού) στον ώμο, στα χωριά και τις πόλεις της Μικράς Ασίας και του Πόντου, φτάνοντας ορισμένες ως τη Ρωσία, ξαίνοντας μαλλιά ή βαμβάκια και φτιάχνοντας τα υπέροχα παπλώματα και τους φανταστικούς κετσέδες.

Πολλές ήταν οι ιστορίες που γίνονταν και λέγονταν για τους φημισμένους Μιστιώτες. Ο Τσαλίκογλου Εμμανουήλ τους χαρακτηρίζει «περιπλανώμενους Ιουδαίους της Καππαδοκίας». Γράφει σχετικά: «...Δεν θα βρείτε στη Μικρά Ασία και μάλιστα στην Κιλικία, χωριό όπου να μην έχει πατήσει πόδι Μισθιώτη. Με τα γνωστά εργαλεία στους ώμους τους και βαδίζοντας πίσω από τα υπομονετικά τους ζώα, περιπλανιόντουσαν συνεχώς. Και ποίος δεν γνώριζε, εις την Κιλικία, τους συμπαθέστατους «Μπαμπουκτζή Μιστιλή», δηλαδή τους από το Μισθί βαμβακάδες όπως τους καλούσαν οι αγαθοί Τούρκοι χωρικοί. Έρχονταν τον Μάρτιο και έφευγαν τον Σεπτέμβριο. Από πότε; Ποιος το γνωρίζει; Νομίζω ότι ακούω τις φωνές τους. «-Παμπούκ Αττιράν». Αυτό σημαίνει: «-Ο Βαμβακοτινάζων». Εδώ τώρα φωνάζουν :«-Ο Παπλωματατζής». Το ντύσιμό τους δεν διέφερε, και τόσον πολύ, από το ντύσιμο των Τούρκων χωρικών. Μόνο από το περικάλυμμα του κεφαλιού τους, μπορούσε κανείς να διακρίνει ότι ήσαν Χριστιανοί. Μα τι Χριστιανοί και τι Έλληνες (Ρουμ) ήσαν αυτοί; Δεν πλησίαζαν στα κέντρα μας, ήσαν πάντοτε εκτός του κύκλου μας, φαίνονταν ότι αγνοούσαν την εκεί ύπαρξη (υπονοώ την Κιλικία) τόσων Ελλήνων. Εάν τους καλούσαμε μας εξυπηρετούσαν, επί πληρωμή, όπως εξυπηρετούσαν τους μη Έλληνες. Αν ενοχλούνταν από τους Τούρκους ή πάθαιναν κατάχρηση εξουσίας, από τις

Διοικητικές αρχές, θα έπρεπε ν’ αποταθούν εις το Τζίχαν, στον πατέρα του γράφοντος, ο οποίος ήταν σύμβουλος των εκάστοτε διοικητών και φυσικός προστάτης του Ελληνισμού της περιοχής, δια να τύχουν προστασίας. Ουδέποτε, όμως, αποτάθηκαν. Αυτό σημαίνει ότι κυκλοφορούσαν, πάντοτε, ανενόχλητοι.»

Και συνεχίζει ο Τσαλίκογλου Εμανουήλ:

«Σας περιέγραψα πώς, μία ομάδα από αυτούς, που βρέθηκε κατά τις σφαγές του 1-4-1909, εις τα χωριά του Τζίχαν, προσήλθε, χωρίς να πάθη το παραμικρό, στο καταφύγιό μας. Γράφω προσήλθε, κακώς, γιατί; Διότι δεν προσήλθεν αυτή (η ομάς δηλαδή) αλλά όταν έφτασεν εις το Τζίχαν, δια να μην υποστή τίποτε, αι αρχαί την ωδήγησαν εις το καταφύγιόν μας. Θυμάμαι, ότι, κατάπληκτος, είχα ερωτήσει:-Πώς δεν σας έθιξαν;

-«Πιλιρμίγικ Ρουμουζ τετικ τοκανματηλάρ» -Μήπως γνωρίζομεν; Είπαμε, ότι είμεθα Ρουμ και δεν μας έθιξαν.

Προς τιμήν των πρέπει να λεχθή, ότι κανείς Έλλην, εκεί στην Κιλικίαν, υπέστη κάποια ζημία εξ υπαιτιότητος αυτών. Δεν κατεδέχθησαν να μας ενοχλήσουν καθόλου.

Επέστρεφον, στο χωριό των, τα υπομονητικά των ζώα φορτωμένα με βάμβακα. Μη νομίζετε ότι τον ηγόραζαν. Κατά την διάρκειαν του τινάγματος του βάμβακος, είχον συνήθειαν να θέτουν, εις τις τσέπες των, λίγο βαμβάκιον. Τη ανοχή εννοείται, των νοικοκυρών.

Η Τουρκάλα έλεγε: «-Μίστιλη Τσοκ Τσάλμα» -Μισθιώτη, μη τυχόν κλέψης πολύ.

Απαντούσε ο ημέτερος: «Χανούμ μεράκ ίτμε» -Χανούμισσα μη στενοχωριέσαι.

Ήτο κοινόν μυστικόν, εν Κιλικία, ότι ο Μιστιλής (Μισθιώτης) οπωσδήποτε, θα έβαζε, λίγο βαμβάκιον στην τσέπη του. Οι ευλογημένοι όμως, όταν εξυπηρέτουν ημάς τους Ρωμιούς, προσεπάθουν να γεμίσουν όλες τις τσέπες των. Προφανώς και οι συμπαθητικοί συμπατριώται ενόμιζον ότι «Γκιαβούρ μαλή χαλάλτηρ» (Αν κλέψης του απίστου πράγμα, καλώς κλέπτεις.)

Όταν οι εμπορευόμενοι, κατά την αγοραπωλησίαν βάμβακος, λεπτολογούσαν λ.χ. συζητούσαν δια μίαν μικράν διαφοράν αποβάρου έλεγον: «Παμπουκτζή Μιστιλή μη ολτούν» (Έγινες Μισθιώτης βαμβακάς) Ήθελον να πουν :Ο φουκαράς ο Μισθιώτης καταδέχεται να τσεπώση μερικά δράμια βαμβακιού και συ καταδέχεσαι να συζητάς για 50/100 δράμια βάμβακος.

Λίγο απ’ εκεί, λίγο απ’ εδώ τα υπομονητικά ζώα επέστρεφον φορτωμένα και εφ’

όσον ο τόπος ήτο βαμβακοπαραγωγικός τόπος, η φορολογία των Μισθιωτών μετετρέπετο εις αστεία.

Ήσαν άστατοι μεν, χωρίς όμως φιλοδοξίαν και λατρείαν, των περιπετειών δε, όπως οι άλλοι άστατοι της Καππαδοκίας. Η μόνη λατρεία των και ψυχαγωγεία των ήτο και είναι το τιν, τιν, τιν του γνωστού εργαλείου των. Προφανώς με το τιν, τιν, τιν ενανουρίζοντο και ασφαλώς, χωρίς ν' ακούουν την μουσικήν των αυτήν, δεν δύνανται να κοιμηθούν. Ο Κερκυραίος αν δεν απολαύση μουσική ή αν δεν παίξη κανένα μουσικό όργανο, δεν νομίζει ότι ζη επί του πλανήτου μας, ο δε ημέτερος Μισθιώτης, χωρίς το εργαλείο και το τιν, τιν, τιν του.

Έχετε ανάγκην κάποιου Μισθιώτου, φωνάξατε, παρακαλώ, εκείνον που γυρίζει, εις τους δρόμους των Αθηνών, φωνάζοντας: «Ο Παπλωματζής», αυτός είναι. Περνάει κάποιο έθιμο της Καππαδοκίας, κάποια θεία λατρεία του επαγγέλματος, ναι περνάει ο τόσον γνωστός μας «Παμούκ-Αττιράν»

Πολλές είναι οι ιστορίες που λέγονται για τους Μισθιώτες, άλλες σοβαρές και άλλες αστείες. Τα παλαιότερα χρόνια, τα χρόνια πριν το ρωσοτουρκικό πόλεμο, η ζωή των χριστιανών Ελλήνων είχε πολύ μικρή αξία για τους Γενίτσαρους ή τους Δελήμπασήδες Τούρκους. Ο Νικόλαος Προδρομίδης (Προδρομίδης Νικόλαος, Η Νίγδη, (χειρόγραφο δακτυλογραφημένο, σελίδες 33), Κ.Μ.Σ., Νο 60, Θεσσαλονίκη 1954, σελ. 26-28) διηγείται: «Με συγκίνησιν ανεφέραμεν πάντοτε για τον τελευταίον Ρωσοτουρκικόν πόλεμον. Στο ευτυχές αποτέλεσμα αυτού οφείλωμεν την καλυτέρευσιν της διαβιώσεώς μας. Η Αγία Ρωσία μας έσωσε...Απεκτήσαμεν σεβασμόν, τιμήν, υπόληψιν. Πριν ήσαν άφθαστα τα μαρτύρια.

Διηγούνται: Κάποτε ένας Ρωμηός του χωρίου Μισθί, πήγαινε με τον γάιδαρόν του, οπότε στον δρόμον τον πρόκαναν τάγματα των Δελημπάσηδων. Μετά την εξόντωσιν των Γιανιτσέρων εδημιουργήθησαν τα τάγματα των Δελημπάσηδων. Άκουσε ο πτωχός σκλάβος που μιλούσαν οι επικεφαλής αρχηγοί και έλεγαν ο εις εις τον άλλον, αν είναι ικανός με ένα κτύπημα του γιαταγανιού να κόψη τον γκιαούρη σε δύο, όπως τεμαχιάζουν τα παστά ψάρια, και από τον φόβον μπήκε κάτω από τα σκέλη του γαϊδάρου που τον κουβαλούσε.

Ζύγωσε καβάλα ο αρχηγός των Δελημπάσηδων και του λέγει: «Τι κάνεις εκεί γκιαούρη;»

Ο Μισθιώτης απαντά: «Βυζαίνω τη μαμά μου.»

«Μα καλά», του λέγει ο Δελήμπας, «η μαμά σου αρσενικιά είναι;»

Και ο ταλαίπωρος απαντά: «Ψόφησε η μαμά μου και βυζαίνω τον μπαμπά μου»

Αυταί αι απαντήσεις, αυταί του φόβου και της αμηχανίας, προυκάλεσαν καγχασμόν γελώτων εις τους Δεληµπάσηδες και του λεν: «Άιντε γκιαούρη, σου χαρίζομεν την ζωήν».

Ομοίως διηγούνται, ότι ένας ανώτερος διοικητικός υπάλληλος είχεν επισκεφθή το χωρίον Μισθί ημέραν Κυριακή. Ο κόσμος και οι προύχοντες ήσαν στην εκκλησία. Πήγε και ο υπάλληλος, να επιδείξη ανεξιθρησκείαν. Ήδη είχεν πνεύση ο ευεργετικός άνεμος του Ρωσοτουρκικού πολέμου. Ο ιερεύς, με το άγιον δισκοπότηρον, είχεν εξέλθη εκ του ιερού βήματος, όπως συνήθως.

Ο Τούρκος, αποτεινόμενος εις τον παραπλεύρως ευρισκόμενον μουχτάρην, τον ερωτά: «Πες μου, τι ουρλιάζει αυτός ο σκύλος;»

Και ο μουχτάρης εις απάντησιν λέγει: «Ξένου μαχαλά, άγριον σκύλον είδε και γι αυτό».

Στα χρόνια 1800-1840 πολλοί Μιστιώτες έφυγαν από το χωριό τους και δημιούργησαν αποικίες σε άλλες περιοχές. Χαρακτηριστικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι αρκετοί από αυτούς θα πρέπει να εγκαταστάθηκαν ακόμα και στην Αραβισό, που βρισκόταν βόρεια του Άλυ ποταμού. Αυτό μπορούμε να το υποθέσουμε από την αναφορά του Παντ. Κοντογιάννη (Γεωγραφία…,σελ. 153). εκεί αναφέρει ανάμεσα στα άλλα για την Αραβισό: «…Η πολίχνη εκαλλωπίσθη και ηυξήθη τω 1776 υπό του Καρά Βεζίρ, ο οποίος την μετωνόμασεν Γκιούλ Σεχίρ (ροδίνη πόλις). Μετά ταύτα προσήλθον και άλλοι άποικοι, ομιλούντες διάλεκτον ομοίαν προ ς τας περικειμένας χώρας και προς την της Μισθής» Τα νέα χωριά που δημιούργησαν ήταν το Τσαρικλί, το Τσελτέκ, η Δήλα, και το Καράτζορεν στα μεταλλεία του Ταύρου. Πολλοί επίσης Μιστιώτες εγκαταστάθηκαν στο χωριό Σεμέντρα και στο Ιντζέσου, όπου ζούσαν σε δική τους γειτονιά με το όνομα ΄΄Μισθιλί΄΄.

Το Μιστί είχε 5-6000 κατοίκους οι οποίοι κατοικούσαν στους μαχαλάδες Αρπαντζή, Κιουμουρτζή, Ασιμλού και Σαρλού.

Πηγή: eparxiakonitsas.wordpress.com